

Realismus

- Běžný život člověka
- Rozum
- Běžné prostředí -> realita
- Hlavní hrdina: dělník, student -> nevybočuje ze společnosti -> láska, alkoholismus
- Próza: romány, novely, povídky

REALISMUS VE SVĚTĚ

❖ Francie:

☐ **Honoré de Balzac**

- cyklus lidská komedie
- romány kritizující a popisující život
- Otec Goriot, sestřenice Běta, ...

❖ Anglie:

☐ **Charles Dickens**

- Realismus + prvky romantismu
- Chudoba Londýna, sirotci
- Oliver Twist, David Copperfield

❖ Amerika:

☐ **Mark Twain**

- Dobrodružství Huckleberryho Finna

❖ Rusko:

☐ **F. M. Dostojevskij** - Zločin a trest

☐ **N. V. Gogol** - Revizor

REALISMUS U NÁS

☐ **Božena Němcová:**

- Dětství v Ratibořicích, úmrtí 1862
- Realismus v dílech: přesný popis, líčení místa
- díla: Babička, Divá Bára, ...

☐ **Karel Havlíček Borovský:**

- Žil v době národního obrození, básník a novinář
- psal do novin (proti císaři) -> vyhnán do exilu
- satirické básně (= zesměšnění), elegie (= žalozpěv)
- díla: Král Lávra, Tyrolské elegie, Křest sv. Vladimíra

☐ **Jan Neruda:**

- Prozaik, básník
- Žil v domě U Dvou slunců na Malé Straně
- díla: Malostranské povídky, Hřbitovní kvítí

☐ **Jakub Arbes:**

- Romaneto = fantastický příběh, na konci logické vysvětlení
- díla: Svatý Xaverius, Newtonův mozek

Realismus

- Běžný/Prostý/Unikátní/Královský život člověka
- Rozum/City
- Běžné prostředí -> realita
- Hlavní hrdina: dělník, student -> vybočuje / nevybočuje ze společnosti -> láska, alkoholismus
- Próza / Poezie: romány, novely, povídky

REALISMUS VE SVĚTĚ

❖ Francie:

☐ **Honoré de Balzac**

- cyklus _____
- romány/povídky/poezie kritizující život
- Otec Goriot, sestřenice Běta, ...

❖ Anglie:

☐ **Charles Dickens**

- Realismus + prvky _____
- Chudoba Londýna, sirotci
- _____ Twist, David Copperfield

❖ Amerika:

☐ **Mark _____**

- Dobrodružství Huckleberryho Finna

❖ Rusko:

☐ **F. M. Dostojevskij** - Zločin _ _____

☐ **N. V. Gogol** - Revizor

REALISMUS U NÁS

☐ **Božena _____**:

- Dětství v Ratibořicích, úmrtí 1862
- Realismus v dílech: přesný popis, líčení místa
- díla: _____, Divá Bára, ...

☐ **Karel Havlíček Borovský**:

- Žil v době národního obrození, básník a novinář
- psal do novin (proti císaři) -> vyhnán do exilu
- satirické básně (= zesměšnění), _____ (= žalozpěv)
- díla: Král Lávr, Tyrolské elegie, Křest sv. Vladimíra

☐ **Jan Neruda**:

- Prozaik, básník
- Žil v domě U Dvou slunců na Malé Straně
- díla: _____ povídky, Hřbitovní kvítí

☐ **Jakub Arbes**:

- _____ = fantastický příběh, na konci logické vysvětlení
- díla: Svatý Xaverius, Newtonův _____

LITERÁRNÍ POJMY:

- ❖ epika = založená na ději
- ❖ lyrika = založená na pocitech, bez dějové linii
- ❖ próza = text psaný do kapitol
- ❖ poezie = text psaný ve verších
 - ★ rým=zvuková shoda 2 veršů
 - ★ verš = jeden řádek básně
 - ★ sloka= odstavec v básni
- ❖ drama = divadelní hra, komedie nebo tragédie
- ❖ metafora = přenesený význam z podobností (hlava rodiny)
- ❖ personifikace = věci dělají něco lidského (kámen pláče)
- ❖ oxymóron = protimluv (hlučné ticho)
- ❖ epiteton = básnický přívlastek (usedavý pláč)
- ❖ povídka = epika, kratší próza
- ❖ balada = lyricko-epická báseň s tragickým koncem
- ❖ bajka = o zvířatech s lidskými vlastnostmi, ponaučení
- ❖ pověst = epika, pravdivé jádro zbytek domyšlený
- ❖ legenda = příběh o svatém, mučedníkovi, o smrti
- ❖ beletrie = epická próza, fikční dílo s příběhem naučná, neodborná
- ❖ román = delší próza, více dějových linií, více postav, popis prostředí
- ❖ óda = oslavná píseň
- ❖ metonymie = přenesení významu na základě vnitřní podobnosti (vypila 2 sklenice vody)
- ❖ eufemismus = zjemnění situace
- ❖ poetismus = básnické slovo, v běžné mluvě nepoužijeme (př. nechť)
- ❖ anafora = opakování stejného slova na začátku veršů v těsné blízkosti
- ❖ apostrofa = básnické oslovení neživé věci

LITERÁRNÍ POJMY:

- ❖ epika = založená na ději / pocitech
- ❖ lyrika = založená na ději / pocitech, bez _____ linii
- ❖ próza = text psaný do kapitol
- ❖ poezie = text psaný ve _____
 - ★ rým=zvuková shoda _____ veršů
 - ★ verš = jeden _____
 - ★ sloka= odstavec v básni
- ❖ drama = _____ hra, komedie nebo _____
- ❖ _____ = věci dělají něco lidského (kámen pláče)
- ❖ oxymóron = protimluv (hlučné ticho)
- ❖ _____ = epika, pravdivé jádro zbytek domyšlený
- ❖ epiteton = básnický _____ (usedavý pláč)
- ❖ povídka = epika, kratší próza
- ❖ metafora = přenesený význam z podobností (hlava rodiny)
- ❖ balada = lyricko-epická báseň s tragickým koncem
- ❖ _____ = o zvířatech s lidskými vlastnostmi, ponaučení
- ❖ beletrie = epická próza, fikční dílo s příběhem naučná, neodborná
- ❖ román = delší próza, více dějových linií, více postav, popis prostředí
- ❖ óda = oslavná _____
- ❖ metonymie = přenesení významu na základě vnitřní podobnosti (vypila 2 sklenice vody)
- ❖ eufemismus = zjemnění situace
- ❖ poetismus = básnické slovo, v běžné mluvě nepoužijeme (př. necht')
- ❖ _____ = opakování stejného slova na začátku veršů v těsné blízkosti
- ❖ legenda = příběh o s _____, mučedníkovi, o smrti
- ❖ apostrofa = básnické oslovení neživé věci

Ke každé z ukázek napiš zda se jedná o prózu (P1), poezii (P2) nebo drama (D1)

Někdo sklízí plody země,
někdo třímá v ruce meč.
A já toužím, ať je ze mě
kavárenský povaleč.

Jedná se o: _____

1) Jaký je druh rýmu (příslušná písmena také doplň)

Fernando odchází často po snídani za prací, ale já se sama nenudím. Zjišťuju, že jsem si už na jednoduchý příbytek zvykla. Už nebojuju s chatrčí. Peču, vařím, vymýšlím složení směsí *cassary*, ochutnávám, fotím, zaznamenávám... a nebouřím se. Mé dny jsou smysluplné.

Desdemona

Othello

Desdemona

Othello

K čemu se přiznal?

Že tě měl.

To není možná, že by to říkal.

Ted' už ne. Je němý. Navždy.
Poctivý Jaggo postaral se o to.

Jedná se o: _____

Jedná se o: _____

1) Je ukázka psaná ich / er formou? 1) Obsahuje ukázka scénickou poznámku?

NATURALISMUS => odvětví realismu

- nezkreslená realita (témata, o kterých se nemluví)
- hl. hrdina: nejnižší společnost - alkoholik, vrah, zloděj, ...

☐ Josef Karel Šlejhar

- díla: Kuře melancholik

❖ Francie:

☐ Emile Zola

- 2. pol. 19. století

- díla: Zabiják - o alkoholu, Germinal - osudy horníků během stávk

☐ Gustave Flaubert

- díla: Paní Bovaryová - o pokrytectví

☐ Guy de Maupassaut

- dílo: Kulička - o lehké ženšíně, ukazuje svou nemorálnost

REALISTICKÉ DRAMA => odvětví realismu

- * Národní Divadlo: založení 1868
otevření 1881 / 1883
 - vychází z reality
 - témata. česká vesnice, vlastenectví
- Jaroslav Vrchlický - Noc na Karlštejně (komedie)
➤ Alois a Vilém Mrštíkové - Maryša

https://www.ssph.cz/vyuka/wp-content/uploads/2020/03/lu-realismus_naturalismus.pdf

JEDNOTLIVÉ DĚJE:

OTEC GORIOT - **Otec** měl nevděčné **dcery**, které viděl jen pokud od něho dostávali **peníze**. Jednou otci peníze **došly** a jemu to došlo. Zlobil se na sebe a toužil po penězích, aby viděl své dcery. Goriot **umírá**. Ani jedna z dcer nechce otci zaplatit **pohřeb**.

OLIVER TWIST - Matka ihned narození Olivera umírá. Oliver v **sirotčinci**. V 9 letech uteče do Londýna, **začíná krást**, je chycen. Pan Browlow ho zachrání. ... další komplikace V závěru si **pan Browlow Olivera adoptuje**.

ZLOČIN A TREST - Rodion Raskolnikov chladnokrevně **zabije** starou lichvářku kvůli **penězům**. Náhodou se objeví **její sestra**, které proto připraví stejný osud. Po smrti dvou žen probíhá **pátrání**. Raskolnikova to trápí s tak se svěří ženě, která mu pomohla se **přiznat**. Za trest odjíždí na 8 let za nucenou práci na **Sibiř**.

REVIZOR - Do městečka **pronikne zpráva** o revizorovi, který přijede. Úředníci se začali děsit kvůli **podvodům**. Ivan však revizor nebyl pouze měl tudy cestu **za otcem**. Tušil, že se ho lidé bojí a když v hostinci **neměl čím zaplatit**, využil situace a lidé mu začínají dávat peníze. Ivan odjíždí ve chvíli, kdy se začíná obávat **prozrazení**. Poté přijede skutečný revizor a lidem to dojde.

BABIČKA - Babička odjíždí **za svou dcerou do Německa**. Nad odjezdem váhala, ale nakonec odjela. Babička **si užívá** s vnoučaty. Babička převzala velení nad celým domem. Každého si získala svým **dobrym srdcem**. Babička věděla, že stárne, a proto se se všemi **rozloučila**. Když zemřela, plakalo celé údolí.

KRÁL LÁVRA - Král Lávro se nechával holit a stříhat pouze 1 za rok, protože skrýval **tajemství**. Každého holiče poté nechal popravit, aby se tajemství nerozkřiklo. Tentokrát když nastal čas a holič tedy viděl tajemství, kterým byli **jeho oslí uši**, holič králi slíbil, že tajemství nikomu **nepoví**. Trápil se a tak to zařval do **vrby**. Okolo šli muzikanti a jednomu se urvala struna, nahradil ji větvičkou z vrby. Muzikant **zahrál na basu** a vrba vše rozkřikla na celé království. Lidé to **pochopti** a holič za to popraven nebyl.

TYROLSKÉ ELEGIE - K. H. Borovský je nucen odjet **do Brixenu do Tyrolska**. Nevěděl kam jede ani kdy se vrátí. Je nešťastný. (satirická báseň kritizující **rakouský režim**)

SVATÝ XAVERIUS - Oba dva se pustí do zkoumání obrazu. Xaverius se domnívá, že v obrazu je ukryta **mapa k pokladu**. Po dlouhém úsilí objeví hledanou mapu a vydají se poklad vykopat... Najednou uvidějí **zář**. Místo očekávaného pokladu najdou pouze několik neobroušených bezcenných **drahokamů**. Vysvětlí si tedy, že ta zář byla z těchto drahokamů.

NEWTONŮV MOZEK - Jeden ze dvou kamarádů jde **do války kde umře**. Za druhým kamarádem přijde policie, ať se jde se svým přítelem **rozloučit do sálu**. Tak tam tedy dorazí, vidí lékaře, vědce. V tu chvíli zahlédne i svého přítele, kterému vyjme z hlavy polovinu **mozku** a uloží ji do své hlavy. Přítel v rakvi se začne **hýbat a mluvit**. Je tedy prohlášený tím, že má **Newtonův mozek**.

KUŘE MELANCHOLIK - Bohatý sedlák má **dítě**, které **macecha** nemá ráda - **nestará se** o něj. Dítě v závěru **umírá** v kůlně **s kuřetem** se stejným osudem. Macecha šťastná, protože sedlákův **majetek zajistila svým dětem**.

MARYŠA - Maryša má **domluvený sňatek** s mlynářem Vávrou, ale miluje jiného. Ke sňatku s Vávrou dojde, on ji podvádí a bije. Maryša chce se svým milým utéct, ale je čestná a neudělá to. V závěru Vávru **otráví** jedem na krysy a **jde do vězení**.

ZABIJÁK - Gervaisa se s Lantierem a dětmi stěhuje do Paříže. Daří se jí velmi dobře, a proto si chce otevřít vlastní prádelnu. Jednoho dne však Coupeau **spadne ze střechy** a poté je **uvázán k lůžku**. Coupeau začne **pít**. Gervaisa dopadne jako její manžel a umírá jako **bezdomovec**. Jejich dcera Nana **se živí jako prostitutka**.

Z klíčových slov obsahu díla napiš název díla:

př. Peníze, stejný osud, Sibiř, 8 let, přiznání -> Zločin a trest

- 1) nevděčné dcery, peníze, umírá sám =>
- 2) satirická báseň, rakouský režim, odjezd =>
- 3) tajemství, basa, lid, království =>
- 4) macecha, sedlák, majetek, tragédie =>
- 5) obraz, kostel, mapa =>
- 6) podvody, úplatky, využívání, podezření =>
- 7) nehoda, lůžko, alkohol =>